List 3. **NOVICE** Tečaj LIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 17. januvarija 1896.

Politiški oddelek.

Italijansko nasprotstvo narodni jednakopravnosti.

Hud boj se sedaj bije za narodno jednakopravnost na Primorskem. Vlada kaže nekaj dobre volje, a nima dovolj odločnosti, da bi je izvedla. Italijani se pa upirajo z nenavadno odločnostjo in trmoglavostjo. Ko so v zadevi dvojezičnih napisov bili toliko dosegli, da se dotična odredba ni povsem izvela, temveč le v toliko, kolikor vlada že zaradi časti države ni mogla se umakniti, mislijo Italijani, da bodo tudi sedaj vlado ugnali v kozji rog. Kaže se celo, da utegnejo doseči, ako grof Badeni ne pokaže večje odločnosti.

Znano je našim čitateljem, da so vse instance rešile, da se mora v Gorici osnovati slovenska ljudska šola. Vlada obrača in Italijani pa obrnejo. Šole še sedaj ni, ker zanjo italijanski mestni zastop noče preskrbeti primernega poslopja. Izbral si je pač neko staro vojašnico zunaj mesta, kjer bi šola ne vspevala. Otroci bi imeli predaleč v šolo in tudi v zdravstvenem oziru bi trpeli, ker je to poslopje tako nezdravo in mrzlo, da so še vojaki ga morali ostaviti. Mestni zbor pa ima na razpolago učne prostore sedanje zasebne ljudske šole društva „Sloge“, pa jih noče, ker hoče slovensko šolo onemogočiti.

Ker je vlada le pritiskala, so se razpisale učiteljske službe za novo ljudsko šolo, pa le začasne, kar najbolje kaže, da mislijo Italijani prej ko bode moč šolo ugonobiti. Očitno pa govore, da hočejo nastaviti najslabše učne moči, da šolo prej ugonobe. Gledali bodo tudi, da bodo učitelji in učiteljice italijanskega mišljenja. Došlo je baje že nekaj prošenj od slovenskih renegatov, ki zagotovljajo, da niso pretirani Slovenci. Italijani hočejo slovensko šolo na umeten način narediti za potujčevalnico slovenskih otrok. Vlada pa nima dovolj odločnosti, da bi preprečila tako počenjanje. Ko bi bila njena dolžnost, da prisili Italijane, da store nemudoma svojo dolžnost, pa le cinca. Šoli društva „Sloge“ je za nekaj časa dovolila nekai podpore, da slovenski otroci vsaj v Gorici niso brez vsacega pouka.

Slovenski poslanci so stavili v deželnem zboru več interpelacij v tej stvari. Ko so se v deželnem zboru čitale dotične interpelacije, ostavili so italijanski poslanci dvorano.

V Trstu so razmere še hujše, kakor na Goriškem. Slovenski poslanci se niti ne udeležujejo zborovanja deželnega zbora, ker ne marajo biti predmet napadov in zasmehovanja italijanskih pobalinov na galeriji in ker niso v mestu niti varni pred napadi italijanske druhalji. Deželnega zbora predsedstvo nima niti dobre volje, da bi branilo slovenske poslance pred uličnimi junaki, zbirajočimi se na galeriji Celo še več, Italijani nalašč najemajo rogovileže, da slovenski poslanci potem pri razsajanju galerije niti govoriti ne morejo. Slovenski poslanci so obrnili se do deželnozborskega predsedstva in do vlade, da bi se preskrbelo, da prenehajo sedanje neznosne razmere, a niti odgovora ne dobe.

Kako brezozirni so Italijani, se je pokazalo v neki sicer malenkostni zadevi. Odvetnik dr. Gregorin je v neki zadevi društva „Sokola“ od tržaškega magistrata dobil italijanski odlok. Pritožil se je zaradi tega na namestništvo, ki je naročilo magistratu, naj izda slovenski odlok. To se ni zgodilo, temveč magistrat se je pritožil na ministerstvo, ki je pritožbo odbilo in naročilo, da se izda slovenski odlok. Italijanski magistrat tudi sedaj ni ustregel želji. Italijanski gospodje so kar sklenili, da slovenskega odloka ne izdajo, ter bodo še nadalje jedino italijanski uradovali, naj stori namestništvo in ministerstvo, kar hoče. Ta sklep je pač že vrhunec nesramnosti, a vendar ne čujemo, da bi vlada bila proti temu že kaj storila.

Cesar je razveljavil sklep isterskega deželnega zastopa, da je opravilni jezik deželnega zbora jedino italijanski. Italijani se pa ne mislijo udati. Dotično odločitev izročili so odseku, da se posvetuje, kako bi le preprečili

slovanske interpelacije, predloge in govore v deželnem zboru. Ko je v prvi seji deželnega zbora namestnik deželnega glavarja izspregovoril nekaj slovanskih besed so grozno upili in ugovarjali.

Da se ne bode s predsedniškega stola še slišala kaka slovanska beseda, so sklenili, da deželni glavar ne sme nikdar prepustiti predsedstva svojemu namestniku. Vlada misli baje deželnemu zboru predložiti predloge v obeh deželnih jezicih, a Italijani temu že ugovarjajo. Slovanski poslanci so večkrat se že pritoževali, da se njih govori v deželnem zboru ne vsprejemajo v stenografični zapisnik. Vlada je spoznala, da je to krivično, a deželni odbor neče preskrbeti slovanskega stenografa. Še več, ministerski predsednik grof Badeni je naročil namestniku Rinaldiniju, da naj vzame seboj v Poreč slovanskega stenografa. Vitez Rinaldini je to tudi storil, a isterski deželni glavar ga je kar samovoljno odpravil iz zborovalne dvorane. Slovanski poslanci so pa tudi izpostavljeni zasmehovanju italijanske gospode in uličnih pobalinov. Te dni se je iz Poreča več slovenskih poslancev vozilo v Trst. Zaradi viharja so v Piranu morali izstopiti iz ladije. Jedva so izstopili, že so jih jeli psovati in zasramovati Italijani in to ne le poulični pobalini, temuč tudi gospoda. Voza niso mogli dobiti, da bi se peljali v Trst, že plačana nosača sta odrekla, da ne nosita jim prtljage. Po mestu in še zunaj mesta so kričali okrog njih Italijani, kakor divji. Policije pa ni bilo nikjer slutiti. Nalašč in morda celo na povelje občinskega predstojništva se je poskrila. Poslanci morali so namreč potovati peš, sami noseč prtljago. Tudi v Izoli niso dobili voza, ker se je nekaj Italijanov iz Pirana tja peljalo in tamošnje voznike pregovorilo, da voza ne dajo. Peš so morali do finančnostražne kasarne pred Porečem, kjer so prenočili.

Italijani se torej odločno upirajo ne le slovanskim željam, temveč tudi vladnim naredbam. Kdor pozna, kako bojazljivi so Italijani, ako se jim resno stopi na prste, se mora pač vprašati, od kod tak pogum. Vrabci že čivkajo po strehah, da je teh razmer mnogo kriv vitez Rinaldini, ki skrivaj podpira Italijane. To se je očitno videlo ob zadnjih deželnozborskih volitvah v Istri.

Sramota je pa za vlado in državo, da se pusti od Lahov tako zapovedovati. Po naših mislih, bi se pač našlo kako sredstvo, da bi jih ukrotili.

Grof Badeni pa ne kaže proti Italijanom tiste odločnosti, kot jo proti krščanskim socijalistom na Dunaju, če tudi bi baš na Primorskem bila odločnost umestna. Jedva so na Dunaju volili drugič dr. Luegerja za župana, že se je razpustil mestni zastop, a italijanski zastopi se pa ne razpuste, naj še tako teptajo zakone. Tako ni čudo, da se Italijani vse upajo, ker se jih vlada boji. Rinaldini pa tudi ne pokaže vse odločnosti proti Italijanom, vladne naloge nekak nerad izvaja. Centralna vlada bi mu morala naravnost povedati, da če ne pokaže večje odločnosti, da se bode zamenil s kom drugim, kateremu se bodo dala vsa sredstva na razpolago, da Italijane nauči izpolnjevati zakone. Ko bi Italijani videli, da ima vlada resno voljo Slovanom pripomoči do pravic in da Rinaldini ne bode več vodil volitev, ako prisilijo, da se kak zastop razpusti.

Politični pregled.

Volilna reforma v deželnih zborih. — Predarelski deželni zbor misli volilno pravico razširiti na vse, ki plačujejo 1 gld. davka, in pa tudi na začasne učitelje in duhovnike. — Koroškemu deželnemu zboru je pa predložil deželni odbor načrt zakona, po katerem bi v mestih volili vsi, ki kak direktni davek plačujejo, na kmetih bi se pa zahtevalo še vedno 5 gld. direktnega davka za volilno pravico. Liberalci in nemškonarodni Nemci se boje, da bi Slovenci ali pa nemški konservativci pridobili kak mandat, ako bi se v kmetskih občinah razširila volilna pravica.

Foregger proti razširjenju občne volilne pravice. — Dr. Foregger je bil v Celju sklical shod volicev. Na tem shodu je tudi povedal, da je on proti razširjenju volilne pravice in sicer zaradi tega, ker bi Slovenci na Dolenjem Štajerskem utegnili pridobiti jeden mandat Foregger bode glasoval proti Badenijevi volilni reformi. Sicer je pa ta državni poslanec že tako napovedal vladi hud boj, če ne odpravi dvojezične gimnazije iz Celja.

Nemška pravičnost v deželnih zborih. — Grozna so bili Nemci razžaljeni, ko so se Čehi branili voliti toliko Nemcev v odseke, kakor Čehov. Tudi v češkem deželnem odboru bi radi imeli jednako število zastopnikov kakor Čehi. V drugih deželah pa vse drugače postopajo. Na Koroškem niso vodjo koroških Slovencev volili v noben odsek, drugega slovenskega poslanca pa volijo v kak tak odsek, kjer ne more dosti delovati, kakor v verifikacijski odsek, ki največkrat nobenega dela nima. V štajerski deželni odbor niso še nikdar hoteli voliti nobenega Slovenca. V šleškem deželnem zboru letos niso hoteli voliti nobenega Slovana in so zaradi tega slovanski poslanci ostavili deželni zbor.

Tirolski deželni zbor. — Italijanov letos zopet ni v zboru. Deželni glavar jih je povabil, a je dobil odgovor, da ne pridejo, ker se še njih želje niso izpolnile. Zaradi tega so pa italijanski mandati zgubili veljavo in bodo zopet nove volitve Voljeni bodo najbrž zopet poslanci, ki ne pojdejo v deželni zbor.

Češki deželni zbor. — V češkem deželnem zboru je posebno volitev v odseke vzbujala veliko vznemirjenje Čehi so zahtevali, da se v vsak odsek voli po jeden Čehov več, kakor Nemcev ali pa veleposestnikov. Dosedaj je pa bila navada, da so Čehi, Nemci in veleposestniki imeli jednako število poslancev v odsekih. Češka zahteva je pa opravičena, ker je večina prebivalstva na Češkem češke narodnosti, ker je več čeških poslancev v deželnem zboru nego nemških in ker Čehi mnogo več davkov plačujejo nego Nemci Obveljala je pa naposled le nemška zahteva, ker so veleposestniki potegnili z Nemci. Tudi namestnik grof Thun je zagovarjal nemške zahteve. — Dr. Herold je predlagal, naj se sklene adresa na vladarja v zadevi češkega državnega prava. Nemci so hoteli, da se ta predlog kar odkloni Večina ga je pa izročila odseku. — Nemci so predlagali, da se v češkem deželnem zboru osnujejo narodne kurije. Te narodne kurije bi volile v odseke, deželni odbor in deželne zavode Če se bi to sklenilo, bi Nemci in veleposestniki imeli po toliko zastopnikov v deželnem odboru in odsekih kakor Čehi. Češki poslanci so odločno proti osnovi narodnih kurij in zahtevali, da se predlog kar odkloni. Utemeljujoč ta predlog, je dr. Russ pretil, da Nemci ostavijo deželni zbor, ako bi se odklonil. Večina je predlog izročila odseku, ker so z Nemci glasovali veleposestniki. Odklonila se je pa nemška zahteva, da naj odsek v 14 dneh o tem predlogu poroča. Po vsem tem soditi, deželni zbor v letošnjem za-

sedanju o tem ne bode sklepal, vsa stvar bode obležala v odseku. Potrebne večine za ta predlog tako ni dobiti. Veleposestniki so glasovali, naj se izroči odseku jedino zaradi tega, ker niso hoteli Nemcem dajati povoda za izstop iz deželnega zbora. Nemci iščejo tak povod, ker se nadejajo, da bi jih potem vlada in Čehi prosili, da zopet vstopijo. — Nemški nacijonalec Iro je v deželnem zboru bil prouzročil velik škandal, ter je grozno napadal Čehe, ki zahtevajo notranji uradni jezik in trdil, da se Čehi v kulturi z Nemci niti približno primerjati ne morejo. On bi bil za to, da se obnove nekdanji nemški stanovi, da bi Nemci samo gospodovali v deželi. To je pa vzbudilo velik hrup.

Grof Thun je vendar dal ostavko in gotovo je bil tega najbolj vesel grof Badeni sam. Njegov odstop je pa hud udarec za Staročehe in veleposestnike. Naj bode kdor koli si bodi njegov naslednik, toliko je gotovo, da bode bolj računal z Mladočehi. Grof Thun je bil imenovan ob svojem času za namestnika, da potlači Mladočehe in utrdi staročeški upliv Delal je ves čas za to, celo izjemno stanje je bil zaradi tega proglasil, a vse se mu je ponesrečilo, kajti Mladočehi so ob njegovem odstopu jedino pravi zastopniki češkega naroda Da je do tega prišlo, se imajo Mladočehi zahvaliti grofu Taaffeju in Thunu, ki se nista poslužila pravih sredstev, da bi pomagala Staročehom. Ko bi bila vlada začela na Češkem, Moravskem in v Šleziji strogo izvajala narodno jednakopravnost, so pa sklepala z Nemci punktacij in razglašala izjemnega stanja, bi bile danes razmere na Češkem vse drugačne, kakor so pa sedaj. Grof Taaffe pa ni maral Čehom kaj prida dovoliti niti v državnopravnem niti v narodnem oziru Posledica temu je pa bila, da je opozicijski duh se na Češkem utrjal. Staročehi so se obrabili, ker niso dovolj odločno branili narodnih pravic.

Moravski deželni zbor. — V moravskem deželnem zboru stavili so Čehi predlog, naj se osnuje posebno češko vseučilišče za Moravsko in pa vpelje narodna jednakopravnost na tehnični šoli v Brnu. Tem pa z vso odločnostjo nasprotujejo Nemci, ki so začeli veliko agitacijo za osnovo nemškega vseučilišča na Moravskem. Čudno je pa, da tudi češka katoliška stranka, ki pa ni mnogobrojna v deželi, v tem vprašanju podpira Nemce. To najtrž dela iz samega nasprotja do drugih čeških strank To je tembolj čudno, ko se je vendar bil češko-moravski katoliški shod izrekel za osnovo češkega vseučilišča na Moravskem. — Deželni zbor bode seveda odklonil omenjeno češko predlogo. Nemci so za narodno jednakopravnost le ondu, kjer sami ne odločujejo, kjer pa imajo večino, pa o njej nočejo ničesa slišati. Nemški časopisi brez razlike pišejo proti omenjenima češkima predlogama. Čehi se pa od Nemcev ne bodo dali oplašiti in bodo svoje zahteve obnovili na drugem mestu.

Evropske velevlasti. — Nemški cesar se je baje s tem, da je čestital predsedniku transvalske republike v Afriki k zmagi nad Angleži, zameril svojima sozaveznicama Italiji in Avstriji Trozveza, Nemčija, Avstrija in Italija, je za silo vendar le računala na pomoč Anglije. Če pa nemški cesar toli nasprotno na svojo pest postopa napram Angliji, na pomoč od te pač ne bo računati. Po drugi strani se čuje, da Rusija odobrava postopanje Nemčije v transvalskem vprašanju Tudi se v vsem kaže neko približanje Nemčije k Rusiji. Z ozirom na to, ker se čuje o nekem pripravljanji na vojsko od strani Anglije napram Nemčiji, svetujejo ruski listi Angliji, da naj preveč ne izzivlje Nemčije, ker se ji sicer zna slabo goditi. Tako se zveze mej raznimi evropskimi velevlastmi zamotavajo, resnica pa je, da se nobena velevlast na drugo nič ne zanese, ker ji ne zaupa.

Kuba. — Dasi zadnji čas španjska vojska pod vrhovnim poveljstvom Martinez Camposa vrlo napreduje napram vstaškim četam, vendar te še močno nagajajo španjskim vojakom. Ne postavljajo se tem v bran na odprtem polju, temveč s skrivnimi in zavratnimi napadi jih nadlegujejo. Te dni so vstaši vrgli pod vlak, ki je vozil nad 300 ljudij, mej njimi več vojakov, bombo, ki je velike grozovitosti provzročila. Pokončalo se je več ljudij in sicer se je naredilo veliko škode pri vlaku. Vstaši so na to takoj pobegnili v hribe in vladni vojaki jim niso mogli priti na sled. Tako in jednako vstaši vedno oškodujejo Španjce, vedoč da s tem dosežejo lepše uspehe nego na odprtem polju. Vladni španjski krogi v Madridu še vedno z veliko skrbjo zasledujejo dogodke na Kubi, znamenje, da ni še gotovo, kako se stvar razmota. Če se konča vse tudi z zmago Španjcev, vendar bodo stroški za te preobčutni.

Afrika. — Vladni italijanski listi govore o neki sijajni zmagi italijanske vojske nad vstaškimi Abesinci v Afriki. Res je, da so Italijani neki napad Abesincev odbili, toda ti so ta napad le fingirali za to, da so italijanske vojake premotili in se je večja vstaška četa mej tem časom imela priložnost sigurno stališče poiskati. Vstaši so vztrajni. Le to jih bo mogoče zdelalo, ker so preslabo organizovani in preskrbljeni z živežem in strelivom. Tudi se že čuje o nalezljivih boleznih mej njimi, ker ne pokopavajo redno mrličev. V Italiji sami so nezaupni napram dogodkom v Afriki in opozicijalni listi zabavljajo proti vladi, češ, da jemlje celo stvar v Afriki za preveč lahko. Prepričani so, da bo treba več storiti, da se reši čast Italije.

Obrtnija.

Novi stavbinski red za Ljubljano.

Kakor smo že poročali, predložila je vlada deželnemu zboru v poslednji seji načrt zakona, s katerim se izdaje nov stavbinski red za občinsko ozemlje deželnega mesta Ljubljane. Pridržujoč si strokovno oceno novega stavbinskega reda navajamo v sledečem važneja nova določila vladnega načrta, odnosno, določila, ki se glede na obstoječi stavbinski red bistveno premenjena.

Glede smeri in širine ulic določa § 2., da morajo ulice, ki se na novo napravijo, dobiti kar najprimernejšo smer in tako širino, da je v njih poleg zložnega, za obračanje voz primernega cestišča tudi še prostora za napravo pešpotov na obeh straneh ob nastajajočih hišah. Pri posebno važnih prometnih cestah je misliti tudi na to, da se za napravo cestnih železnic kakor tudi za drevesne nasade pripravi potrebni prostor. Mera vse širine je odvisna od dolžine in lege dotičnih ulic proti smeri glavnega prometa in od drugih krajnih razmer. V obče pa se ustanavlja, da a) morajo vse glavne ulice, ki drže do najbolj obiskovanih mestnih delov ali kolodvorov in so določene, posredovati posebno živahen promet, po razmeri svoje dolžine praviloma dobiti najmanj po 20 *m* širine; da b) morajo one ceste, ki imajo z zgoraj omenjeni isto smer, o katerih je pa misliti, da bodo imele manj živahen promet, dobiti najmanj po 14 *m* širine, in da c) morajo krajše stranske in prečne ulice dobiti najmanj po 12 *m* širine; č) da se ceste, če je več nasvetovanih, kolikor je moči, križajo v pravem kotu.

Glede razširjave in upravnave ulic v obstoječih mestnih delih ter glede stavbinske prepovedi določa § 12., da se obstoječa poslopja ne smejo prenarejati ali

bistveno popravljati, kakor tudi nova ne zidati, ne da bi se na primeren način ne vzela v poštev naprava manjkajočih, potem uravnava in širjava že obstoječih uličnih zvez. Pri poslopjih, kateri obstanek ovira doseči zakonito cestno širino, kakor tudi izvršitev določenega mestnega regulacijskega črteža, zatorej ni dopuščena delovita nova stavba, ampak samo nova stavba v odobreni stavbinski črti proti povračilu zemljišča, ki se odstopi. V ta namen je obstoječa poslopja in zemljišča dejati pod stavbinsko prepoved. Nasproti se pa pri takih že obstoječih poslopjih ne sme odrekati izvrševanje popravil v varstvo njih ohranitve. Stavbinska prepoved izgubi svojo moč s spremembo legopisnega črteža na dotičnem stavišči ali po preteku časa, če občina treh let, računjenih od dneva vročitve stavbinske preporedi, ne uporabi pridržka regulacije stavbinske črte na stavišči.

Dovolilo za zidanje novih stanovališč je v obče odreči tam, kjer stavišču preté velika nevarnost vode (to določilo je zlasti važno z ozirom na ljubljansko barje), usadi, kameniti plazovi ali druge nevarnosti, ali kjer samotna lega, oziri na nevarnost proti ognju, na zdravstvo in druge javne stvari zoper to obujajo utemeljene pomisleke. Okolica pokopališč se ne sme zazidati in v mestnem regulacijskem in razširjavnem črtežu je določiti stavbinsko mejo.

Vsaka hiša mora biti narejena tako, da se lahko pride izpod podstrešja in iz vseh stanovanj po ognja varnih stopnicah do hišnega vhoda, ozima pod milo nebo in v klet. Lesene stopnice narejati ni dopuščeno; isto tako je prepovedana tudi naprava strešnih sob. Prolazni dimniki morajo imeti v svetlem namanj 0·45 *m* v kvadratu. Pri večji višini jih je v zgornjem delu z železnimi obroči zvezati ter jih z vezmi pritrditi na strešne lemeze.

Vsaka hiša mora imeti svoje glavne in požarne zidove, biti sama za se celotna ter takšna, da more sama za se obstati. V vsakem nadstropju mora imeti obilo vezi v glavnih, srednjih in pročelnih zidovih in za vsak stebrič mej okni. Vezi je napraviti, kjer dolžina to pripušča tako, da gredo zdržema skozi zid. Praviloma je uporabljati potezne vezi. Mešano zidovje dovoljeno je le v kleti in v fundamentu; uporabljanje nabranega kamenja je brezpogojno prepovedano.

Plinovodne cevi morajo biti do višine cestnih svetilnic vzidane in cevi za notranjo razsvetljavo hiše ne smejo biti nikoli proste ali z lesom v dotiki. Ravno tako plinove cevi ne smejo biti napeljane pod tlemi stanovanj. Stranišča proti cesti narejati ni dopuščeno.

Obrtnijske raznoterosti.

Shodi proti obrtni vladni predlogi. Na Dunaju so bili mnogi shodi malih obrtnikov in delavcev, ki so se vsi izrekli proti vladni obrtni predlogi. Obrtniki niso zadovoljni, ker se z vladno predlogo ne omeji svoboda velicih podjetnikov, delavcem pa ne ugaja, da bi smel gospodar pridržati plačo za 14 dnij kot varščino, da delavec ne izstopi brez postavne odpovedi iz dela. Ta določba je namreč naperjena proti štrajkom. — Tudi koroški obrtniki so že napovedali shod o tej zadevi.

Češkonemški obrtniki so imeli v Hebu shod in se mej drugim posvetovali o obrtni reformi, izrekli so se za to, da bi se pri volilni reformi osnovala posebna kurija obrtnikov.

Kmetijstvo.

Upornost trt proti trtni uši.

Skušnje so pokazale, da se tiste trte, ki so se lepo razvile in imajo tudi močne korenine veliko bolje upirajo trtni uši, kakor pa slabo razvite trte v slabi zemlji. V ugodni zemlji in pri pravem ravnanju in gnojenju se še evropske trte dolgo kaj uspešno upirajo tej škodljivki. V neugodni zemlji in pri zanemarjenju se pa trtna uš loti tudi ameriških trt. Popolnoma zanesljive trte proti trtni uši menda ni na svetu. Posebno tiste ameriške trte, na katerih se pridela užitno vino, ne da bi jih bilo treba cepiti, niso tako uporne, kakor so mnogi mislili.

Ker se pa ameriške trte sade največ le zaradi tega, ker so uporne proti trtni uši, je pa treba gledati, da to dobro lastnost tudi ohranijo. Čim bolje ugajajo tla za kako trtno vrsto, tem bujneje se razvije in tem močneje korenine naredi. Tako dobro razviti trti uš nič ne škoduje in se tudi v obilnem številu ne naseli pri njenih koreninah. Ugajajo jej le slabo rastoče trte. Če zemlja trti ne ugaja in po vrhu tega še kako ovira njeno rast, se tudi korenina slabo razvije in posledica temu je, da trtna uš tako trto kmalu ugonobi. Večkrat se pri neugodnih okoliščinah ameriška trta ne pokaže nič upornejša kot naša domaća. Če pa za trto izberemo jej ugodno zemljo in jej pustimo, da se njeni deli dobro razvijo, postane celo trta take vrste, ki ne slove posebno zaradi svoje upornosti, tako trdna, da jej trtna uš prav nič ne škoduje. Treba je pa trto gojiti v veliki obliki in dati koreninam prostora, da se močno razvijo. Vinifera navadno ni uporna proti trtni uši, a če se pa dobro zraste, se je pokazalo, da je ostala zdrava v vinogradu, ko je krog in okrog že trtna uš vse uničila. Trti manjše oblike te vrste trtna uš jako hitro ugonobi.

Vinogradar, ki zasaja ameriško trto, mora gledati, da ohrani kolikor je moč njih upornost. Seveda kolikor se tiče ugodnosti zemlje, v tem oziru se da malo storiti. Mali posestnik nima toliko zemlje, da bi izbiral, kje bode napravil vinograd. V njegovi moči je pa drugo vzgajanje trt in njih obrezovanje. On se lahko odloči za obliko, katero bode jim dajal.

Skušnje so tudi pokazale, da upornost trt mnogo povekšuje, ako se jim gnoji z žaganjem ali pa obrabljenim strojnim čreslom. Koliko žaganja in tacega čresla se pogubi, ki bi se dalo ugodno porabiti v vinogradih.

Upornejše nego neposredno rodeče so pa tiste ameriške trte, ki se morejo cepiti. Ker se od tacih trt prideluje tudi boljše vino, se priporoča vinogradarjem, da naj take trte sade, če je jim mogoče. Pa tudi pri teh je treba nekoliko gledati na obliko, ako nečemo, da svojo

upornost zgube. Da vzgajamo krepke trte je treba jako gledati, ker nekoliko se že kaže, da polagoma ameriške trte zgubljajo svojo upornost. Ako bi ne gledali, da ohranimo njih krepkost, bi se utegnilo pripetiti, da bi čez nekaj desetletij ne bile bolje od naših domačih in bi jih tudi ugonobila trtna uš. To bi pa bila velika nesreča, ker dosedaj še ni znano nobeno drugo že toliko zanesljivo sredstvo proti tej škodljivki. Mnoga sredstva, ki se priporočajo, tudi v naših krajih niso izvedljiva.

Kmetijske raznoterosti.

Nov lovski zakon je predložil deželni odbor štajerskemu deželnemu zboru. Po tem zakonu se bodo smeli v vinorodnih krajih zajci streljati vse leto.

Hipotečna banka osnuje se na Koroškem. Poslovati začne dne 1. julija Obresti so se določile s 4 %, a jih sme deželni odbor povišati na 5 %.

Poučni in zabavni del.

Varšavski spomini iz 1830. leta.

(Ruski spisal N. P. Makarov.)

VI.

(Dalje.)

3. Varšavski Lukin.

V Varšavi je živel neki Woidzinski. Bil je konjiški stotnik v pokoju in služil še pri Napoleonu v poljskem huzarskem polku, kateri se je nazival v Zlote huzary. Woidzinski se je odlikoval, kakor je bilo znano po vsej Poljski, s svojo ogromno močjo, in se je mogel v tem primerjati z znanim Lukinom, ki je nekdaj zaradi svoje moči slovil po vsej Rusiji. Bil je male postave, a nenavadno tršat in širikopleč. Odpuščen iz službe s pokojnino in uniformo, je navadno hodil v svoji neznansko lepi uniformi, ki se je lesketala zlatih vrvic, čopov, obšitij in gumbic. Za to so ga pa sprva, ko se je bil naselil v Varšavi, večkrat po noči napali lopovi, ko se je oborožen samo s tanko palico brez strahu po ozkih in krivih varšavskih ulicah iz gostilne vračal domov. Pa predrzni lopovi so drago plačali te poskuse. Vsak napad jih je stal mnogo zlomljenih rok, nog, reber in čeljustij ter razbitih lobanj po milosti upokojenega huzarja dveh njegovih močnih pestij Naposled so varšavski lopovi dobro spoznali, da močne pesti upokojenega stotnika vse zdrobe, in pomirili so se ž njim ter ga opustili vse poskuse, oropati ga. Ko so ga srečali so se mu uljudno ognili, ali so pa pobegnili, ko so zagledali njegovo blestečo uniformo. Vseh slučajev, v katerih se je pokazala njegova moč, tukaj ne morem navajati, navedem le dva slučaja, v katerem se je bila pokazala s posebno sijajnostjo in skrajnostjo.

Šel je nekdaj domu po ozki in nezazidani ulici, ki je bilo na kraju mesta. Po obeh straneh, bili so samo plotovi in še mlada jagnjeta. Nakrat mu pride na proti tolpa pijanih konjiških razgrajačev. Ko so zagledali huzarsko uniformo, so se ustavili in jeli zaganjati v Woidzinskega. Stotnik se je oprl s hrbtom na mlad jagnet in rekel razgrajačem z groznim glasom:

— Proč, malopridneži! Pojte svojo pot, če ne vam ne bode dobro.

Dva sta stopila k bivšemu huzarju in ga hotela prijeti za rokav, pa ju je tako proč odbil s pestjo in nogo, da se sta kar zvrnila na tla in zaječala. Drugi so se pa jim zakrohotali. Ostalih osem huzarjev ni hotelo mirovati in pustiti na miru korenjaka. Zanašali so se svojo silo in mu dalje pretili. Tedaj je Woidzinski s svojimi herkolanskimi rokami izruval drobno jagnet s korenino in začel ž njim mahati okrog, kakor s palico. Ko je tako pokazal svojo moč, so razgrajači jo pobegnili proti vojašnici, ki je bila jedna vrsta od konca Vejske ulice. Woidzinski z jagnjetom v roki je tekel za njimi prav do vojašnice. In tje prisedši je poklical častnika, ki je imel dnevno službo in rekel:

Gospod častnik! Prignal sem vam čedo domu. Ukazite jih zapreti, da se ne bodo klatili po mestu in napadali mirnih ljudij, ki se nimajo s čim braniti.

— Drugi pot je Woidzinski šel po noči po Frančiškovi ulici poleg lesenega plota. Nasproti mu pride konjiška žandarska straža. Bili so štirje prostaki in jeden podčastnik.

— Kdo je? vprašal je Woidzinskega žandarski podčastnik.

— Svoj, odgovoril je stotnik, ki je pa sedaj oblečen v civilno obleko.

— Kdo si? vprašal je dalje podčastnik z vidno namero udariti po njem. — Brž povej, če ne, ti ne bode dobro!

— Hudič! odgovoril je Woidzinski, ki je bil zgubil potrpljenje zaradi žandarjeve nadležnosti.

— Takoj se prepričam, če si res hudič, rekel je podčastnik in se bližal stotniku z vzdigneno sabljo.

— Pusti me na miru in pojdi dalje svojo pot, če ne, te vržem čez plot.

— Takoj ti pokažem, kako je mogoče vreči mene čez plot, zavpil je jezno načelnik straže. Pa predno je mogel s sabljo udariti Woidzinskega po hrbtu, ga je ta že bil zgrabil, potegnil s konja in vrgel čez plot. Dva žandarja sta hitela svojemu načelniku na pomoč, a hitro sta zletela za njim po zraku čez plot. Ostala dva žandarja sta bežala v vojašnico in sporočila svojemu načelstvu, da so se srečali s hudičem, ki je vrgel čez plot podčastnika in dva tovariša. (Dalje sledi.)

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V četrti seji dne 9. januvarija predloži vlada stavbeni red za mesto Ljubljano. Posl. baron Schwegel predlaga, naj se voli odsek 9 članov, ki naj pretresa stavbeni red. Se sprejme. — Posl. Pfeifer stavi samostalni predlog,

tičoč se odprave legalizacije do zneska 100 gld. — Posl. Hribar utemeljuje samostalni predlog, da naj se deželnih naklad oproste vsa ona poslopja in na isto dobo, katera in kakor so oproščena v smislu zakona z dne 23 junija 1895. od hišno-najemninskega in hišno-razrednega davka. Govornik je povdarjal škodo, katero je napravil nesrečni potres. Mesto ljubljansko se je veliko prizadjalo olajšati bedo. Država je precej v tem pogledu storila, vendar ne zadosti. Pomagati mora tudi dežela, kolikor more. Dežela izgubi primerno malo, če oprosti davkoplačevalce navedenega davka. Govornik predlaga, da se predlog izroči finančnemu odseku v pretres in poročanje. Sprejeto. — Posl. Povše utemeljuje samostalni predlog, ki gre na to, da je ces. drž. vlado, oziroma kmetijsko ministerstvo pozvati, da takoj v prihodnjem zasedanju državnega zbora predloži zakonski načrt za osnovo kmetijskih zadrug, ter da skrbi za to, da prepotrebni zakon še tekom pričetega leta stopi v veljavo. Govornik natančno opisuje žalostne razmere kmetijskega stanu, katerim je pomoči in predlaga, da se predlog odstopi upravnemu odseku. Sprejeto. Imenom finančnega odseka poročajo: Posl. Klun o proračunu učiteljskega pokojninskega zaklada za l. 1896. in v zvezi ž njim o prošnjah za podelitev oziroma podaljšanje miloščine. Proračunu z letno potrebščino 32.203 gld. se odobri in se podaljša Heleni Čuk miloščina letnih 100 gld. za 3 l., Ani in Karolini Malenšek letnih 30 gld. za tri leta; dovoli se Alojziji Malenšek miloščina 30 gld. za tri leta, Mariji Praprotnik letnih 120 gld za 3 leta; prošnja Ane Sever se odkloni, prošnja Ane Novak pa se odstopi dež. odboru, da o njej poroča. Poročevalec predlaga tudi imenom finančnega odseka resoluciji, da naj se vsa šolstva tičoče se prošnje pošiljajo potom dež. šolskega sveta na deželni odbor in da naj deželni odbor da izračunati po zavarovalnem tehniku. Koliko bi veljalo zavarovanje kranjskih učiteljev po sedanjem sistemu. Posl baronu Schweglu se zdi umetneje, ko bi deželni odbor naprosil vlado, da zavarovalnotehniškemu oddelku naroči to izračunati. Resoluciji finančnega odseka se sprejmiti. Posl. Kalan o prošnjah županstva v Borovnici glede podpore za popravo bolnice. Prošnja se odstopi deželnemu odboru v rešitev. Isti poslanec o prošnji prednice usmiljenih sester glede podpore za popravo po potresu poškodovane hiralnice. Tudi ta prošnja se odstopi deželnemu odboru v rešitev. — Posl. dr. Žitnik o prošnji centralne slovenske posojilnice v Krškem za kredit do 50.000 gld. in predlaga, naj se izroči deželnemu odboru v rešitev. Se sprejme. — Posl. pl. Lenkh o prošnji kmetijske podružnice v Cerknici glede podpore za vzdrževanje drevesnice in predlaga, naj se odstopi prošnja dež odboru v rešitev. Sprejeto. — Isti poslanec o prošnji krajnega šolskega sveta v Senožečah glede podpore za vredbo šolskega vrta in čebelnjaka predlaga, naj odstopi deželnemu odboru v rešitev Posl Hribar povdarja veliki pomen šolskih vrtov, posebno bi bil za nerodovitni senožeški okraj dobri šolski vrt velikega pomena. Priporoča torej, da dežeini odbor nakloni kar največ mogoče podpore. Predlog finančnega odseka se na to sprejme. Posl. Murnik poroča o prošnji društva „Verein für Knabenhandarbeit in Wien“ za podporo in predlaga 25 gld. podpore. Sprejeto. — Isti poslanec poroča o prošnji Albina Adlešiča učenca na umetno-obrtni šoli na Dunaju za zvišanje podpore Poročevalec predlaga, naj se prošnja odstopi deželnemu odboru v rešitev. Sprejeto. — Posl. Luckmann poroča o prošnji Silvestra Oblaka, paznika v prisilni delavnici za uminovljenje in predlaga, naj se dovoli letnih 360 gld. Sprejeto. — Posl. Murnik poroča o prošnji posestnikov v Vrbovcu pri Dobrničah za podporo vsled elementarnih nezgod in predlaga, da naj se odstopi deželnemu odboru v rešitev. Se sprejme. — V stavbeni odsek se volijo: Grasselli, Hribar, dr. Tavčar, dr. Schaffer, Luckmann, (nač. namestnik), baron Wurzbach, dr. Papež (načelnik), Kalan, Košak.

V peti seji dne 13. januvarija poroča posl. baron Schwegel imenom finančnega odseka o računskih skepih bolniškega, porodniškega, blazniškega in najdeniškega zaklada za l. 1894. Skupna potrebščina bolniškega zaklada je znašala 83 664 gl. 6 kr. blagajniškega zaklada 74 301 gl. 19 kr. porodniškega zakladu 5.170 gld. 52 kr. najdeniškega zaklada 3.605 gld. 40 kr. Računski sklepi se odobre. — Posl. Klun poroča o računskem sklepu deželnega zaklada za l. 1894. Od deželnega zbora odobreni proračun s primankljejem se je pokril tako, da se more gospodarjenje smatrati za ugodno. Računski sklep se je odobril. — Posl. baron Schwegel poroča o računskem sklepu muzejskega zaklada za l. 1894. in proračun za l. 1896. Govornik pojasnuje dosedanje delovanje v namen reorganizacije muzeja. Država je zvišala svojo podporo od 1000 gld. na 2000 gld. Upati je, da se reorganizacija posreči. Proračun je torej le začasen. Računski sklep in proračun se odobrita. Govornik je tudi predlagal, da naj deželni odbor nadaljuje pogajanja za reorganizacijo in porabi v to za lani dovoljeno državno podporo v znesku 1000 gld. in pa letos obljubljeno podporo v znesku 2000 gld. Sprejeto. — Posl. dr. Majaron poroča imenom finančnega odseka o računskem sklepu deželnega posojilnega zaklada za l. 1894 in proračunu za l. 1896. Deželni dolg se je zmanjšal za 51 300 gld. in koncem l. 1894. znašal 3,720.800 gld. Proračun kaže 203.346 gld. potrebščine, pokritja pa, ker odpade državni donesek 127.227 gld. le 2 gld., torej bo treba primankljej 203.344 gld. pokriti iz deželnega zaklada. Račun in proračun se odobrita. Imenom finančnega odseka nadalje poročajo: Posl. Hribar o prošnji „Glasbene Matice“ za odpis deželnega posojila v znesku 4800 gld. Z ozirom na to, da si mora Matica vsled potresa zgraditi nov dom, dovoli se odpis posojila s pogojem, da za osem let odpade letni donesek v znesku 600 gld. — Posl. dr. Papež o prošnji nadučitelja Janko Lebana v Begunjah glede podpore za literarne namene in predlaga, da se prošnja odkloni. Sprejeto. — Isti poslanec o prošnji predsedstva zaveze slov. učiteljskih društev glede podpore za izdajo knjižnice za mladino in predlaga, naj deželni odbor kupi 100 izvodov letnika 1895. in naj jih društvo „Narodna šola“ razdeli mej revne šolarje. Se sprejme. — Posl. pl. Lenkh o prošnji vinarske zadruge v Vipavi glede podpore za trtnico in predlaga, naj se prošnja odstopi dež. odboru v rešitev. Sprejeto. — Posl. Luckmann o prošnji Emanuela Kovačiča, paznika v prisilni delavnici za umirovljenje in predlaga, naj se prositelj kviescira, za dve leti naj se pa dovoli po 400 gld. Se sprejme. — Posl. Murnik o prošnji Alfonza Pelana, varuha sirot, dež. ingrosista Lušina, Marije in Ane Lušin za zvišanje miloščin in predlaga, naj se dovoli miloščina po 40 gld. vsaki siroti za tri leta in se jima podaljša za tri leta svoj čas dovoljena ustanova. Sprejeto — Posl. dr. Žitnik o prošnji zaveze kranjskih posojilnic po načelu Reiffeisen za podporo in o prošnji posojilnice v Kranjski gori za podporo in predlaga da naj se prošnji odstopita deželnemu odboru v rešitev. Sprejeto. — Posl. dr. Papež o prošnji Ant. Travnika iz Velikega Globokega glede podpore za napravo mosta čez Krko. Prošnja se odstopi dež. odboru v rešitev. — Isti poslanec o prošnji Jož. Žalovca, ponesrečenega delavca v Ljubljani za podporo. Tudi ta prošnja se odstopi dež. odboru v rešitev. — Posl. Hribar poroča o prošnji društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani za podporo in predlaga, da naj se prošnja z ozirom na to, ker ni zadostno utemeljena, odkloni. Sprejeto. — Posl. dr. Tavčar poroča imenom upravnega o prošnji zaveze slovenskih učiteljskih društev za prenaredbo § 1., št. 2, odstavka volilnega reda. V prošnji se povdarja, da gre volilna pravica vsem stalno nameščenim učiteljem. Prememba občinskega volilnega reda je res potrebna. Poročevalec predlaga, naj se prošnja odstopi deželnemu odboru z naročilom, naj o njej poroča v prihodnjem zasedanju in predloži načrt

premembi obč. volilnega reda. Dež. predsednik baron Hein povdarja, da se je vlada vedno držala načela, da gre definitivnim učiteljem volilna pravica. Premeniti bi se pa moral tudi volilni red za deželnozborske volitve. To ne zadostuje, da se spremeni samo za občinske volitve. Predlog upravnega odseka se na to sprejme. — Posl grof Barbo poroča o prošnji občine Raka za podpiranje zgradbe mostu čez Krko pri Merseči vasi in predlaga, naj se prošnja odstopi deželnemu odboru, da stori potrebno preiskavo in poroča o njej v prihodnjem zasedanju. Ko je posl Pfeifer priporočal prošnjo, sprejel se je predlog upravnega odseka. — Posl. pl. Langer poroča o prošnji posestnikov iz Dedče vasi za podporo za nasipanje ceste od Štamperka do Gomile in predlaga, naj se odstopi dež. odboru, da o nji poroča v prihodnjem zasedanju — Sprejeto

Prihodnja seja je bila včeraj dne 16. t. m.

— **Častnim občanom** je občina Erzelj nad Vipavo volila gosp. dež. predsednika barona Heina in okr. glavarja postojinskega vit. Laschana.

— **Na celjski slovensko-nemški gimnaziji** se je konečno dovolila paralelka za I. razred in se ista tudi že 7. t. m. otvorila

— **Srebrni drobiž** po 10 in 5 kr. av veljave ostane vsled ukaza finančnega ministerstva le še do konca letošnjega leta v prometu, S prvim januvarijem 1897. se vzame iz prometa. Za plačilo in v zameno se bo pa ta drobiž jemal pri c. kr. blagajnicah in uradih še do konca leta 1898.

— **Južna železnica.** Kakor poročajo listi je vlada opustila namero, podržaviti južno žeieznico.

— **Efektno loterijo** z 2500 srečkami je dovolilo finančno ministerstvo prirediti prostovoljnemu gasilnemu društvu v Škofji Loki tekom l. 1896.

— **Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju** prejelo je o božiču razna darila. Iz Laškega trga je poslal g. dr. Jos. Kolšek, odvetnik, 15 gld., katere so darovali gg. Andr. Elsbacher, trgovec, 3 gld.; J. Četina, učitelj, 1 gld; Rudolf Kuketz, pivovar, 3 gld.; dr. Jos. Kolšek, odvetnik, 2 gld. V Celju pa so darovali gg. Vavken, dr. Kapus, odv. kandidat, A. Kolenc, trgovec, Karl Vanič, trgovec, Ant. Mlinerič, trgovec, P. Kostić (Hrvat) vsak po 1 gld. Iz Postojine je društvu poslal g. Peter Kraigher 39 gld. 50 kr. Darovali so gg Ant. Dietrich, trgovec, 2 gld., Jan. Vičič, posestnikov sin, 1 gld.; Miroslav Vičič, vel. župan, 1 gld.; Rih. Šeber, tiskar, 1 gld.; Jan. Ružička, vel. zemljemerec, 1 gld.; Ludv. Mahorčič, mali zemljemeree, 1 gld.; Ferdinand Gašper, c kr. okr. živinozdravnik, 2 gld.; Avg. Petrič, jurist, 1 gld.; dr. Drag. Treo, odtvetnik, 5 gld.; Fran Arko, Ljud. Dietrich, Alojzij Burger, posestniki po 1 gld.; J. Dekleva, posestnik 5 gld: Štefan Primožič, učitelj, J. Kutna, trgovec, Janez Thuma, šolski nadzornik, Ivan Lavrič, c. kr. davčni pristav, po 1 gld.; Makso Šeber, fotograf, 1 K; dr. Ivan Eržen, c. kr. okr zdravnik, 2 gld.; Anton Vodopivec, c. kr. poštar, 1 gld.; Peter Kraigher, trgovec, 1 gld.; Fr. Jurca, trgovec in posestnik, 3 gld.; Al. Kraigher, trgovec, 1 gld. Dalje so darovali gg: dr. Mat. Hudnik, odvetnik v Ljubljani, 2 gld.; Iv. Korošec, posestnik v Št. Petru, 1 gld; J. Ullrich, ravnatelj hotela v Trstu, 1 gld. Iz Vrhnike je poslal g. Tone Flis, knjigovodja, 24 gld, katere so darovali gg.: Gabrijel Jelovšek, posestnik, Anton Komotar, c. kr. notar, dr. Janko Marolt, zdravnik, J. Lenarčič, tovarnar in dež poslanec, gospa Marija Kotnik, veleposestnica na Verdu, po 3 gld.; g Ant. Flis, knjigovodja na Verdu, 2 gld.; Bogdan Kobal, c kr. sodnik, J. Požar, c. kr. kancl., dr A. Rogina, c. kr. sodni pristav, gospa Franč. Korenčan, posest. soproga, Ivan Gruden, c. kr. davkar v pok., M. Brilej, trgovec, vsi na Vrhniki, po 1 gld.; g. Jurij Fajfar, not. kandidat, Jos. Serbič, not. uradnik, oba na Vrhniki, po 1 K. Gosp. Ivan Jesenko, c. kr. profesor v Trstu, 5 gld. — Iskrena hvala vsem vrlim darovalcem in darovalkam, osobito gg. nabiralcem. Dalje darove prejema vč gosp. dr. Fr. Sedej, c. in kr. dvorni kaplan itd. Dunaj, I Augustinerstrasse 7.

— **V bolnici usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu** se je od 1. jan. do 31. dec. 1895. zdravilo 655 bolnikov. Ozdravelo je od teh 480 oseb, 112 se je zdravje zboljšalo, 9 je bilo neozdravljivih 20 osob je umrlo. Operacij se je izvršilo 179 od operirancev so umrli samo trije. Vidno je, kako vrlo deluje ta človekoljubni zavod, da bi našel le obilo podpornikov

— **V deželni bolnici v Ljubljani** je bilo l. 1895. rojenih 154 otrok, umrlo je 400 osob, in sicer v hiralnici 86, v bolnici pa 314 Od poslednjih jih je umrlo v stari bolnici na Dunajski cesti 231, na infekcijskem oddelku na Poljanah 13, v mestni bolnici za silo za sv Krištofom 28, v novi bolnici v Vodmatu 52.

— **Povišanje oskrbovalnih pristojbin** v deželni bolnici ljubljanski v Vodmatu Deželni odbor kranjski je sporazumno s c. kr. deželno vlado zvišal dnevno oskrbovalno pristojbino z dnem 1. januarija 1896. počenši nastopno: Za I. razred 2 gl. 50 kr. na 3 gl 50 kr. za II razred od 1 gl. 60 kr. na 2 gl. za III. razred za kranjske domačine od 70 kr. na 80 kr. za druge od 70 kr. na 90 kr. Na porodniškem oddelku bolničnem so dnevne oskrbovalne pristojbine določene za I. razred na 3 gl. 50 kr., za II. razred na 2 gl. na III. 1 gl.

— **Stedryjev morilec.** Kakor znano, umoril je dne 5. januvarija 1892. zvečer nekdo zavratno trgovskega agenta Vaclava Stedry-ja v njegovi pisarni v Frančiškanskih ulicah v Ljubljani. Umora je bil na sumu njegov pisar Karol Cvajer, katerega je pa porotno sodišče oprostilo. Takrat je priča g. Doberlet st. izpovedal, da je videl nekega neznanega človeka stopiti tisti čas iz veže Stedryjeve pisarne, ko se je umor izvršil. Ta izpoved je največ izrezala Cvajerja. V sosednji hiši služil je hlapec, ki je pa par dni pred umorom Stedryjevem zapustil službo in se je reklo, da je šel v Ameriko. Sedaj je ta hlapec v Celju v preiskovalnem zaporu zaradi roparskih umorov, katere je izvršil znani Perme v Trojanah in na Vranskem. Ta okolnost je dala povod, da so jeli sumiti tistega hlapca umora Stedryjevega. Kakor se je že dognalo, hlapec ni bil v Ameriki. Preiskava bo dognala, če je hlapec morilec.

— **Dva vlaka sta trčila** dne 10. t. m. na tukajšnjem južnem kolodvoru s tako silo skup, da je šest vagonov močno poškodovanih. Ljudij se noben ni ponesrečil. Nesrečo je zakrivil paznik, ki ni pravilno premenil tiru.

— **Zmrznil je žganjar** Andrej Selan iz Ljubljane v noči od 7. na 8 t. m. v neki šupi v Mostah pod Ljubljano. V neki žganjariji v Mostah navžil tako žganja, da ni mogel v Ljubljani, temveč je ostal v neki šupi, ker je čez noč zmrznil.

— **Otrok je zgorel** dne 4. jan. t. l. zvečer v Gradišču pri Vipavi Marija Vrčen pustila je svojega 5letnega sinkota in 3letno hčerko sama doma. Prišla sta do ognjišča, obleka deklici se je užgala in revica se je tako opekla da je kmalu na to umrla. — Pazite na otroke!

— **Volkove** so zasledovali že nekaj tednov po gozdovih okrog Pivke na Krasu. Dne 11. t. m. se je posrečilo gozdarju Šetini iz Leskove doline ustreliti očeta te družine, ki je brojila 5 udov.

Venecuelsko vprašanje.

(Konec.)

Salisbury, angleški ministerski predsednik je odgovoril na Olneyevo pismo dne 26. nov. in se iz-

ključivo bavi z Monroe doktrino, ter pravi, da se Zjed. države pri pogajanju, z drugimi državami niso nikdar upirale na to doktrino. Dalje pojasnuje britansko mnenje o doktrini in zagotavlja, da ni razvidno kako zamore prepir med Venecuelo in Anglijo uplivati na blagostan Zjed. držav. Vsaj tu ni mnenje o kakej naselbini na amerikanski zemlji po evropski vladi, pač pa samo o mejnem prepiru. Navaja izjavo Olneya, da pri daljavi 3000 milj je zveza med evropejsko vlado in amerikanske države nenaravna in zelo malo priporočilna in oporeka tej nemiri. Olney daje Monroe doktrini širši delokrog, katerega predsednik Monroe ni nikdar nameraval.

V drugem listu tudi od 26. nov. določuje Salisbury položaj Anglije v tem prepirnem slučaju; Anglija je pripravljena gotove zahteve vrednostih dežela predložiti mirovnemu sodišču, nikakor pa ne more dopuščati, da bi nje državniki, kateri se že dalj časa razveseljuje urejene angleške naselne uprave, posebno ker je bil mir vedno motljen po revolucijah prouzročenih po sebičnih španskih uradnikih.

Cleveland pravi v svojem poročilu, da lord Salisbury meni, da Monroe doktrina pod današnjimi razmerami ni več rabljiva, ali on se moti v tem tolmačenju. Ta doktrina je podlaga slobodnih naprav Zjed. držav in dokler bodo te ostale se morajo za njih pripoznanje potegovati. Anglija išče razloček med novo zasedano naselbino in razširjanje že obstoječe naselbine. Tudi to ni dopustljivo. Zadeva je popolnoma jednaka, je li pri novej naselbini že stara ali ne; Monroe doktrina je zoper vsako razširjanje, kakor novo ustanovitev naselbin na ameriški zemlji od evropskih vlad. Ugovarjanje Anglije proti pripoznanju Monroe doktrine po mejnarodnem pravu ni ničevno, ako tudi to pripoznanje ni formelno potrjeno, vendar pristoja vsakej državi pravica, da brani svoje koristi po najboljših močeh. Zjed. države so mnenja, da hoče Anglija v tem slučaju, pod nagibom mejnega prepira, razširiti svojo posest na stroške Venecuele.

Clevelandov predlog: Predlagamo kongresu, da naj dovoli kredit in izvoli komisijo, katera naj zadevo preišče in kolikor mogoče kmalu poroča. Ako se ta predlog sprejme, je po mojem mnenju dolžnost Zjed. držav z vsemi sredstvi sili nasproti stopiti, ker braniti moramo pravico, kateri smo pripoznali Venecueli pod nikakimi pogoji ne smemo trpeti, da si Anglija osvojuje zemljišča, ali zahteva svoje pravice za nje, katere so Zjed. države pripoznale kot lastnina Venecuele. Priporočam to v popolnem samozavestju odgovornosti, katera je pri takem priporočilu v zvezi. Pripoznam kako žalostna je misel, ako bi morala oba velika angleški jezik govoreča naroda meriti svojo moč na drugem polju nego na civilizaciji, največja nesreča, katera zamore kak narod zadeti ni tako huda kakor se ukloniti pred pripoznano krivico in zaradi tega zgubi samospoštovanje in narodno čast, brez katere nobeden narod ne more svojo velikost vzdrževati.

V obeh zbornicah kongresa so živahno priznavali poročilu, posebno so se republikanci v senatu odlikovali. Vsi so bili soglasni mnenja, da mora ta domoljubni glas najti odobravanje pri vseh Amerikancih.

— **Srbski kralj Aleksander** sedaj še ne živi tako potratno, kot je oče njegov, vendar pojedine niso redke pri dvoru. Posebno pa rad mladi kralj pleše. Pogostoma se prirejajo pri dvoru plesni venčki, pri katerih kralj pleše z mnogimi damami, in s katero celo večkrat jeden večer. Tudi kraljica Natalija, ki je še vedno jako lepa, kaj rada pleše.

— **Kmetje pa žandarji.** Prebivalci vasi Velika Mlaka, Pleše, Lukovc in Kurlovec so pred kacimi petdesetimi leti kupili gozd Gjurin grm, ki meri 80 oral ter ga porabljajo deloma za pašo, deloma za dobivanje drv. Zaradi tega gozda se Kurlovčanje tožijo že 46 let z vasema Gradiče in Petrovina, ki imata v tem gozdu neke pravice. Večkrat so že skušali gozd na kakšen način spraviti pod sekvester. Gradiče in Petrovina pa varujete skrbno svoje pravice. Te dni so jim odkazali drva iz gozda, prišli so, posekali drevesa in odpeljali. Dne 8. t. m. so šli v gozd sodec plemenite premoženjske občine Kurilovec, Nikola, Kocković, gozdar Unger iz Turopolja in dva žandarja. Gradičanci so mislili, da ocenjujejo škodo, da tako pridejo v posest gozda Kurilovčanje. Gradičanji so se zbrali in pognali sodca in gozdarja ter ju nato pretepli. Drugi dan pridejo v Gradiče štirje žandarji, da odvedejo v zapor nekaj kmetov. Kmetje so se ostavili in bil je med njimi pravi poboj. Jednega kmeta je žandar dvakrat z bajonetom zabodel v nogo. Dva kmeta so žandarji ustrelili. Stvar se je naznanila državnemu pravdništvu v Zagrebu.

— **Samomor.** V konjiški vojašnici v Budimpešti v sobi konjiškega poročnika Bele Emmerta se je ustrelila gledališka igralka Elizabeta Szekely, ki je imel ž njo znanje. Ustrelila se je, ko jej je povedal, da jo zapusti.

— **Deček zatožen umora.** 12letni William Babbington v Greenpointu v Ameriki je pri vojaškem igranju ustrelil 10letnega tovariša s staro puško. Dečka so prijeli in je zatožen umoru. Staro pnško so otroci našli v razpali drvarnici, kamor jo je nekdo zagnal za nič vredno, a nihče ni mislil, da je nabita.

— **17 vojaških beguncev.** V Metzu je na božični večer 17 vojakov pobegnilo, ker jim niso hoteli dati dopusta za božične praznike.

— **Dva sleparja zaprli.** Na Dunaju zaprli so dva sleparja Italijana Lovata de Traviano in Petra de Rossi, ki sta na Dunaju, v Belemgradu, Budimpešti in Monakovem več ljudij osleparila. Posebno sta znala delavkam izvabiti njih zaslužek. V njiju stanovanju našli so mnogo denarja, ponarejene brade in različne obleke.

— **Samomor narednika.** V moravskem Schönbergu je narednik Dietrich v batalijonski pisarni streljal na četovodjo in korporala in potem sam sebe ustrelil. Korporal je bil takoj mrtev, četovodja je pa nevarno poškodovan.

— **Hannigan sloboden mož.** David Hannigan, kateri je zapelivca svoje sestre meseca junija m. l. ustrelil v Novem Jorku in bil po izreku porotnikov spoznan blaznim, ko je prouzročil ta zločin, na to oddan v državno blaznico v Poughkeepsie, je sedaj tudi od tam odpuščen. Zdravniki blaznice so se izrekli da je mož okreval, sodnik v Brown v Newburg ga pa odpustil. Hannigan je minoli pondeljek dospel k svoji družini, katera ga je prav srčno sprejela. Mož pravi, da je dušno in telesno okreval, ali videti mu je pri prvem pogledu da je mož zelo veliko terpel.

— **Plaz podsul.** V Lukovu na Koroškem je plaz sabo vzel posestnika Janeza Sacherja, ki je šel od maše. Nesel ga je čez strmi breg v vodo Ziljo, iz katere se je rešil. Na njegov klic so prišli ljudje, ki so pa našli tako oslabljenega, da je še tisti popoldne umrl.

— **Štirje otroci zadušili.** Soproga nekega železniškega služabnika je odšla na trg in poprej z zaklopnico zaprla cev držečo iz peči v dimnik, da bi ne uhajala gorkota. Vsled tega se je strupen plin, ogljikov kislik širil po sobi Ko pride domu, našla je štiri otroke mrtve

— **Poboj mej vojaki in delavci.** V Brnu so se v nekem predmestju stepli vojaki in delavci Pet delavcev je nevarno poškodovanih Vojaki so pobegnili, ko so prišli vojaki, pustivši bodala in kape.

Poslano.

Podpisano predsedništvo «Zaveze slovenskih učiteljskih društev», katera združuje v sebi vse slovensko učiteljstvo in katera mora braniti njega čast in ugled, je primorano, da izreče v imenu učiteljstva, katero mu je poverilo to častno nalogo, obžalovanje listu (Ljubljanskemu Zvonu), kateri je v 9. številki lanskega svojega letnika priobčil ostro in brezobširno pisane stavke iz peresa nekega Fr: G Kosca, ki imajo namen, da naravnost žalijo čast vsemu slovenskemu učiteljstvu.

«Zaveza slovenskih učiteljskih društev» bi ne storila tega koraka, ko bi ne bila k njemu primorana. Mislila je, da bode do konca l. 1895. «Zvonovo» uredništvo na kakoršenkoli način opravičilo ali popravilo oni žaljivi spis Ker pa tega ni storilo in ker je «Zavezo» posredno opomnil k nje dolžnosti «Uč. Tov» opozarja tem potom slovensko učiteljstvo, da naj svojih močij ne posojuje in žrtvuje onim (bodisi listom, bodisi osebam), kateri mu brez vzroka in povoda, skrunijo ime in čast, za kar se je moralo do novejših časov trdo boriti.

Dnevi našega hlapčevanja so minuli!

Ta izjava se je doposlala vsem slovenskim listom.

Predsedništvo „Zaveze učiteljskih društev“

v Št. Juriji p Kranji, 7. januarja 1896.

Ivan Šega s. r.
tajnik.

Luka Jelenc s. r.
predsednik.

Loterijske srečke.

V Brnu dne 15. jan. t. l.: 51, 72, 35, 75, 67.
Na Dunaji dne 11. jan t. l.: 82, 50, 76, 38, 62.
V Gradci dne 11 jan t. l.: 80. 3, 6, 34, 35.

Svoji k svojim!

Kolesarji pozor!

Najnovejša pnevmatična kolesa sè zvonci, svetilnicami, zračnimi pihalkami in z vsemi pripravami, prodajajo se zdaj po 110 in 120 gld.*) komad pri dobro znani in pošteni domači tvrdki:

JAKOB ŠTRUKELJ

zaloga koles. (7)

TRST, trg velike vojašnice, TRST

Jamči se za vsako kolo 1 leto. Omenjenih koles ni primerjati onim, katere ponujajo v časnikih dvomljive tovarne in tvrdke po nizkih cenah, temveč ta so zelo močna, lepa, lehka in trpežna. Na zahtevanje pošlje se fotografijo dotičnega kolesa.

To priložnost naj porabijo sedaj tudi oni, ki bi se radi naučili vozit. Vsakemu kolesu dodá se tiskan navod, kako je je treba rabiti in v redu držati, kako se rabi orodje in kako se vsakdo sam lehko nauči voziti v malo dneh in brez nevarnosti.

V tej **veliki** zalogi prodajajo se tudi **rabljena** pnevmatična kolesa se zvonci, svetilnicami, pihalkami in z vsem potrebnim orodjem po 70, 80 in 90 gld. komad.

Stara kolesa s trdim kavčukom, pripravna za začetnike, prodajajo se po 30, 40 in 50 gld. komad. — Vsa zgoraj omenjena kolesa prodajajo se jedino le proti gotovem plačilu.

Naročbe se točno izvršujejo na vse kraje, voznine proste.

Pisma, naročbe in brzojavke naj se adresirajo na pisarno:

Jakob Štrukelj, Sv. Ivan, št. 624, pri Trstu.

Kolesarji pozor!

*) Znižale so se cene kolesom, radi novih in velikih pogodeb s tovarnami in tudi radi množine koles, nahajajočih se v zalogi, katera se zdaj radovoljno oddado po tako nizkih cenah.

C. in kr. privilegovani

aparati v ohranjenje piva.

Taisti so za **gostilne** in **domačo porabo** neizogibno potrebni in imajo to prednost, da pivo **brez umetnega dovažanja ogljikove kisline** ostane **cele tedne** zveže in okusno. Njegova uporaba je jako priprosta.

Poskusi teh preskušenih aparatov so dokazali, da se pivo

od začetka, do zadnjega kozarca

enako dobro, peneče in čisto ohrani.

Cenike z navodilom pošilja izdelovatelj:

Albin C. Achtschin star. v Ljubljani

Gledališke ulice št. 8.

Priznalno pismo:

Ker imam Vaš aparat že eden mesec v porabi, Vam naznanim, da sem z njim posebno zadovoljen in ga morem vsakemu priporočiti. Ta aparat dela natančno, ga je lahko poslužiti in dobi pivo krasni izgled, tudi na okusu skozi več dni nič ne izgubi.

Domžale, dne 10. oktobra 1895.

S spoštovanjem

Franc Kovač.

Se dobi povsod - ½ Kile za 25 kr.

Kaj je

Kathreiner

Kneippova sladna kava?

To je **zdrava hišna** in **družinska** pijača, ki se izdeluje v Kathreinerjevih tovarnah ter ima podoben okus kakor prava bobova kava. Poleg drugih prednostnij se ta **sladna** kava že potem okusu odlikuje pred drugimi takimi izdelki.

Kathreinerjeva kava je **najokusnejša, najzdravejša in najcenejša primes** k bobovi kavi. Ona je **čisto priroden plod v celih zrnih** in se rabi z velikim pridom namesto cikorije in drugih **zmletih** tvarin, ki se h' kavi mešajo, o kterih se pa kupec ne more prepričati, iz česa da so; uradne preiskave so pa dokazale, da so taki kavini nadomestki dostikrat z raznimi pritiklinami popačeni. Iz začetka se vzame ena **tretjina** Kathreinerjeve in dve tretjini prave kave; pozneje pa vsake polovico.

Tako postane kava veliko **bolj zdrava** in tudi mnogo **cenejša.** Kathreinerjevo kavo **priporočajo najimenitnejši zdravniki**, vsaki dan je bolj obrajtana kot **zdrava redilna pijača v javnih zavodih,** kakor tudi v **stotisočerih družinah.** Dobra je pa tudi »čista«, to je, brez primesi bobove kave, ker je **zdrava, lehko prebavljiva, redilna** in ob enem **okusna** jed.

Vsaka vestna gospodinja in mati, vsak prijatelj kave, ako mu je mar za lastno zdravje, naj rabi odslej **Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.**

Le na to naj vsak pazi da ne bo goljufan s kakim ničvrednim ponarejenim izdelkom, zato naj jemlje le **izvirne bele zavoje z varnostno znamko,** kakor se tu na strani vidi, ter z imenom:

Kathreiner!

Pozor! Bodite previdni in ne pustite se prekaniti. Pristna „Kathreinerjeva kava" ima vedno enake, bele zavoje in se nikdar ne prodaja odkrita in na vago.

(2)

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.